

Vinko Škafar

Ekumensko delovanje Franca Perka

1. Uvod

Ekumensko delovanje Franca Perka moramo gledati v zgodovinskem kontekstu, predvsem koncilskem in pokoncilskem. Ob prof. Francu Grivcu, njegovem učitelju in mentorju teološke disertacije »Filozofija in teologija sv. Cirila in Metoda«, in ob poznejši specializaciji vzhodne teologije na Papeškem vzhodnem inštitutu v Rimu so ga tudi zaznamovali njegovi ekumenski sodelavci v Sloveniji. Z navdušenima ekumenskima sopotnikoma, prof. Stankom Janežičem, ki je bil duša ekumenskega delovanja predvsem na področju mariborske škofije, in Jožetom Vesenjacom, spiritualom v ljubljanskem bogoslovnem semenišču, je prof. Perko na zanj značilen način sestavljal takratno slovensko ekumensko trojko. Stanka Janežiča je kot ekumenskega optimista in pesnika navdihovala in dvigovala ruska pravoslavna teologija, predvsem duhovnost in glasba, Jožeta Vesenjaka, ekumenskega delavca, je za ekumenizem navdušil drugi vatikanski cerkveni zbor, katerega ekumensko držo je kot spiritual z navdušenjem prenašal na vse slovenske škofijske bogoslovce. Franc Perko pa je predvsem kot profesor ekumenske teologije in ekleziologije postopno odpiral pota koncilski in pokoncilski ekumenski teologiji in ekleziologiji študentom teologije in se tudi zavzeto vključeval v konkretno ekumensko delovanje, najprej kot profesor in pozneje kot beograjski nadškof metropolit. Vsi trije so leta 1970, ko je začel izhajati ekumenski zbornik v Sloveniji, kot najvidnejši člani Slovenskega ekumenskega sveta postali člani uredniškega odbora ekumenskega zbornika *V edinosti*. Leta 1971 sta Franc Perko in Stanko Janežič tudi postala člana Ekumenske komisije pri Škofovski konferenci Jugoslavije, ki jo je vodil mariborski škof dr. Maksimilijan Držečnik. Franc Perko je bil med letoma 1986 in 1991 član Mednarodne teološke komisije, v obdobju 1988–1998 pa je bil tudi član Mednarodne katoliško-pravoslavne teološke komisije. Perko je kot upokojeni beograjski nadškof, leto dni pred smrtjo, leta 2007, postal predsednik Slovenskega ekumenskega sveta. (E 2007, 199)

Perkovo ekumensko delovanje bom predstavil, tudi če zgolj fragmentarno, z besedili iz ekumenskega zbornika *Kraljestvo božje*, od leta 1970 dalje ekumenskega zbornika *V edinosti*, saj so v ekumenskem zborniku objavljena besedila in poročila, ki nam prikazujejo Perkovo ekumensko razmišljanje in delovanje. Le prve obiske slovenskih bogoslovcev in teoloških profesorjev na Pravoslavni teološki fakulteti v Beogradu sem osvetlil s članki iz verskega lista *Družina*.

2. Pionir za stike s Pravoslavno teološko fakulteto v Beogradu

Med drugim vatikanskim cerkvenim zborom (1962–1965) so se v tedanji Jugoslaviji začeli povezovati najprej študentje in nato tudi profesorji katoliških teoloških fakultet v Ljubljani in v Zagrebu ter pravoslavne teološke fakultete v Beogradu. Ljubljanski študentje teologije (Anton Rojc, semeniški duhovnik Adolf Mežan, Vinco Vogel, Silvester Čuk in Ivan Pajk) so na povabilo beograjskih pravoslavnih kolegov 20. maja 1963 prvič obiskali pravoslavno fakulteto v Beogradu in se udeležili slovesne akademije ob prazniku sv. Janeza Evangelista, ki je zavetnik beograjske teološke fakultete. Po poročanju *Družine* so jih beograjski bogoslovci, profesorji in tudi patriarh German (1958–1990) bratsko sprejeli (D 1963, št. 12, 90).¹ Že naslednje leto so se ljubljanskim študentom pridružili kolegi z zagrebške teološke fakultete in tudi predavatelja, dr. Franc Perko iz Ljubljane in prof. Josip Turčinović iz Zagreba (D 1964, št. 13, 115). Leta 1965 sta se ljubljanskim bogoslovcem pridružila kar dva profesorja: prodekan dr. Vilko Fajdiga in že drugič dr. Franc Perko. »Srečanje je bilo 21. maja, ko je pravoslavna Cerkev obhajala spomin sv. Janeza Evangelista. Tako so ljubljanski bogoslovci vrnili obisk, ki so ga beograjski bogoslovci naredili v Ljubljani 7. marca 1965, na praznik sv. Tomaža Akvinskega. Srečanje je bilo zelo prisrčno. Bogoslovce in njihove predstojnike je sprejel v posebni avdienci tudi srbski patriarh German.« (D 1965, št. 12, 116) Tako so se začeli vsakoletni vljudnostni, prijateljski in bratski ekumenski obiski študentov in profesorjev med katoliško Teološko fakulteto v Ljubljani (že leta 1964 tudi iz Zagrebu) in študenti in profesorji Pravoslavne teološke fakultete iz Beograda. V Ljubljano so ob prazniku sv. Tomaža Akvinskega prihajali študentje in profesorji iz Beograda, v Beograd pa so hodili, najprej ob prazniku sv. Janeza Evangelista in pozneje ob prazniku sv. Sava, študentje in profesorji iz Ljubljane. Ti obiski so postali vsakoletni in so trajali do razpada Jugoslavije. Mladi teološki predavatelj dr. Franc Perko je bil prvi od ljubljanskih profesorjev, ki je s študenti obiskal Pravoslavno teološko fakulteto v Beogradu in tako nakazal, v katero smer bo deloval kot profesor ekumenske teologije in ekleziologije. Razumljivo je, da se je beograjskega srečanja profesorjev in študentov ljubljanske, zagrebške in beograjske teološke fakultete na praznik sv. Sava udeleževal tudi kot beograjski nadškof Perko, kakor že njegovi predhodniki. Tako je ob praznovanju narodnega buditelja in prosvetitelja sv. Sava 27. januarja 1990 v Beogradu na Pravoslavni teološki fakulteti v imenu ljubljanske Teološke fakultete, ki so jo zastopali trije profesorji in dva študenta, spregovoril in omenil šestindvajset let rednih medfakultetnih stikov. Poudaril je, da je vzgoja za krščansko širino posebna naloga teoloških fakultet (E 1900, 96).

¹ Patriarh German je ob tej priložnosti med drugim dejal: »Dragi moji otroci! Zares me veseli, da so storjeni prvi koraki do medsebojnega prijateljstva. To je potrebno, kajti svet je danes tako majhen, da so vsi ljudje kot ena družina. Mi, ki verujemo v enega, istega Boga, med sabo ne bi smeli biti ločeni. /... / Edina ločitev, ki še ostane, je: na eni strani tisti, ki so verni, na drugi pa tisti, ki ne verujejo. /... / Katoličani in mi imamo 99 % takega, kar nas združuje, in le 1 % tega, kar nas loči. Imamo istega Očeta, imamo istega Odrešenika, Kristusa, imamo njegovo največjo zapoved: Ljubite se med seboj.«

3. Stalni sodelavec na Medfakultetnih ekumenskih simpozijih

Čeprav je bil iniciator in duša prvega medfakultetnega ekumenskega simpozija dr. Stanko Janežič ob podpori mariborskega škofa dr. Maksimilijana Držečnika, je bil Franc Perko na vseh medfakultetnih ekumenskih simpozijih teološka in ekumenska slovenska avtoriteta, posebno še v letih od 1976 do 1978 in od 1981 do 1984, ko je bil dekan Teološke fakultete v Ljubljani.

Že na Prvem medfakultetnem ekumenskem simpoziju v Jugoslaviji, ki je bil v Mariboru od 23. do 26. septembra 1974 in so ga organizirale katoliški teološki fakulteti iz Maribora in Zagreba ter pravoslavna teološka fakulteta iz Beograda, je Franc Perko zavzeto sodeloval in imel na simpoziju predavanje Pomen zakramentov za rast Cerkve (E 1974, 15–25). Na Drugem medfakultetnem ekumenskem simpoziju, ki je bil od 20. do 23. septembra 1976 na Hrvaškem, v Lovranu pri Reki (E 1977, 10–99), je dr. Franc Perko kot dekan Teološke fakultete v Ljubljani z drugimi slovenskimi teološkimi profesorji sodeloval na tem simpoziju (11–14). Na Tretjem medfakultetnem ekumenskem simpoziju leta 1978 v Aranđelovcu v Šumadiji, je bil Perko član komisije, ki je pripravila besedilo za sporočilo javnosti (E 1979, 95; 122; 127; 131). Na Četrtem medfakultetnem ekumenskem simpoziju, ki je bil od 22. do 26. septembra 1980 v Ljubljani (E 1981, 78–80), je imel Perko koreferat Vpliv naše družbene stvarnosti na duhovno situacijo vernih (70). Na Petem medfakultetnem ekumenskem simpoziju, ki je potekal od 28. septembra do 1. oktobra 1982 v Zagrebu, je bil Perko član komisije, ki je pripravila poročilo o kongresu, in tudi član organizacijskega odbora za naslednji simpozij (E 1983, 83–84). Na Šestem medfakultetnem ekumenskem simpoziju v najstarejšem srbskem pravoslavnem samostanu Studenica, ki ga je organizirala Pravoslavna teološka fakulteta v Beogradu od 27. do 30. avgusta in je obravnaval temo Čas Svetega Duha – čas Cerkve, je imel Perko predavanje Sveti Duh v Cerkvi. Tudi na tem ekumenskem simpoziju je Perko sodeloval v pripravljalnem odboru za naslednji simpozij in pri oblikovanju poročila s simpoziju (E 1985, 63–75). Na Sedmem medfakultetnem ekumenskem simpoziju, ki je bil od 22. do 26. septembra 1986 v Stični na temo Skrivnost Cerkve in službe v Cerkvi, je imel Perko koreferat Shema zgodovinskega razvoja rimskega primata in v njem prikazal tri temeljne modele (E 1987, 126–127). Kot beograjski nadškof metropolit se je Perko udeležil tudi Osmega medfakultetnega ekumenskega simpozija od 13. do 16. septembra 1988 v Đakovu, kjer je govoril o Evharistiji v veri in življenju Cerkve (E 1989, 43–48). Zadnji, Deveti medfakultetni ekumenski simpozij je organizirala beograjska Pravoslavna teološka fakulteta septembra 1990 v samostanu Kaoma pri Šabcu in v Vrdniku na Fruški gori, ki je trajal le dva dni. Posvečen je bil zakramentu svetega krsta, žal se tega simpozija predstavniki Katoliške teološke fakultete iz Zagreba zaradi političnih razlogov niso udeležili. Perkova navzočnost na tem simpoziju med predavatelji in tudi drugače v ekumenskem zborniku ni omenjena (E 1991, 123–127). Na Devetem medfakultetnem simpoziju so sklenili, da naj bi bil Deseti simpozij jeseni 1992 v Ljubljani in naj bi obravnaval temo Poslanstvo naših Cerkva v Evropi, a žal, tega simpozija zaradi vojnih razmer in razpada Jugoslavije ni bilo.

4. Pomembna ekumenska srečanja s predstavniki Srbske pravoslavne Cerkve

Že kot profesor, posebno pa kot dekan in pozneje kot beograjski nadškof je imel Franc Perko različna pomembna srečanja s predstavniki drugih Cerkva in krščanskih skupnosti, predvsem s pravoslavnimi, saj se je z evangeličani bolj povezoval Stanko Janežič, ki je živel in predaval v Mariboru in bil tako bliže Prekmurju, kjer živi večina slovenskih evangeličanov. K obisku Pravoslavne teološke fakultete v Beogradu in k sodelovanju pri Medfakultetnih ekumenskih simpozijih dodajmo še nekatera Perkova pomembnejša ekumenska srečanja s predstavniki Srbske pravoslavne Cerkve.

Iz ekumenskega zbornika *V edinosti* izvemo, da je bilo 1. julija 1982 pomembno srečanje srbskega patriarha Germana in ljubljanskega nadškofa dr. Alojzija Šuštarja (E 1982, 7–11), ki se ga je udeležil tudi prof. Franc Perko, takratni dekan Teološke fakultete v Ljubljani. Ob slovesnosti petdesetletnice pravoslavne cerkve sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, ki jo je 26. oktobra 1986 vodil zagrebško-ljubljanski metropolit Jovan, je v imenu katoliške Cerkve kot gost na proslavi čestital prof. dr. Franc Perko, ki je bil kmalu po tistem, že 19. decembra 1986, imenovan (E 1987, 199) in 15. februarja 1987 umeščen za beograjskega nadškofa.

Po prihodu v Beograd se je novi nadškof Franc Perko takoj povezal z vrhom Srbske pravoslavne Cerkve, saj je že 27. februarja 1987 »obiskal patriarha Germana, ki je novega katoliškega nadškofa sprejel z vso spoštljivostjo in se z njim pogovarjal predvsem o ekumenskih vprašanjih« (197). »Srbski patriarh German je vrnil obisk beograjskemu nadškofu dr. Francu Perku 10. decembra 1987. Glavna tema pogovorov je bila obisk carigrajskega patriarha Dimitrios I. pri papežu Janez Pavlu II., pogovarjala pa sta se tudi o drugih ekumenskih vprašanjih. Patriarh German je nadškofu Perku predal diplomo, ki ga razglša za utemeljitelja spominskega hrama sv. Sava. To je znak hvaležnosti za denarno pomoč, ki so jo darovali beograjski katoliški duhovniki za graditev te nove cerkve.« (E 1988, 186)

Novi srbski patriarh Pavle, izvoljen 1. decembra 1990, se je zelo trudil, da bi umiril vojne razmere med jugoslovanskimi narodi, predvsem med pravoslavnimi in katoliškimi verniki, in se je zato večkrat sestal z nadškofom Perkom in tudi z zagrebškim kardinalom Franjem Kuharičem (E 1991, 134). Žal je vojna zahtevala svoj davek. Nadškof Perko je imel ves čas bivanja v Beogradu med tamkajšnjimi pravoslavni verniki, duhovniki, teološkimi profesorji in škofi prijatelje, tudi med vojno, ko je bilo manj uradnih ekumenskih stikov. Pomembno uradno srečanje med patriarhom Pavlom in nadškofom Perkom, čeprav po premoru sedemnajstih mesecev, je bilo 15. januarja 1996, ko sta se patriarh in nadškof pogovarjala o srečanju vodilnih verskih predstavnikov nekdanje Jugoslavije, ki naj bi skupaj s svojimi Cerkvami in verskimi skupnostmi po koncu vojne prispevali k spravi in sožitju med ljudmi. (E 1996, 147)

5. Ekumenski potnik in romar

Prvo potovanje Franca Perka, leta 1964, na proslavo beograjske Pravoslavne teološke fakultete je bilo prvo od številnih Perkovih ekumenskih potovanj. Kot profesor in pozneje kot beograjski nadškof je obiskal številne pravoslavne samostane in cerkve na območju nekdanje Jugoslavije. Večkrat se je udeležil tudi letne spominske slovesnosti pri ruski kapeli sv. Vladimirja pod Vršičem. Kljub temu pa posebej omenimo tri Perkova ekumenska potovanja v Rusijo in ekumensko potovanje v Grčijo in v Bolgarijo.

Že leta 1972, od 21. septembra do 30. oktobra, je Perko vodil drugo skupino prvega ekumenskega slovenskega potovanja v Rusijo. Takrat so obiskali predvsem cerkvena središča ruske pravoslavne vernosti v Kijevu, v takratnem Leningradu (Sankt Peterburg), v Moskvi in v takratnem Zagorskem (Trojice-Sergijeva lavra) (E 1973, 133). Drugo ekumensko slovensko potovanje leta 1977, ki so se ga udeležili tudi Stanko Janežič, Jože Vesenjaka in Franc Rode v organizaciji Slovenskega ekumenskega sveta, je Perko opisal v ekumenskem zborniku *V edinosti* in ga naslovil z očmi nekdanjega komunističnega zapornika »Cerkev na križu« (1977, 116–126).

Najbolj številno slovensko ekumensko romanje pa je bilo leta 1988, ob tisočletnici pokristjanjenja Rusije, ko je bil Franc Perko že beograjski nadškof, in se ga je v mesecu avgustu udeležilo sedem skupin Slovencev, pet iz matične domovine in dve iz zamejstva, iz Italije in iz Avstrije. Osrednji sprejem, na katerem je bilo okrog sto sedemdeset Slovencev, med njimi nad trideset duhovnikov in dva nadškofa in metropolita, dr. Alojzij Šuštar iz Ljubljane in dr. Franc Perko iz Beograda, je bil 27. avgusta 1988 v prenovljenem Danilovem samostanu v Moskvi. Po pozdravu nadškofa Šuštarja in po odgovoru episkopa Feofana, ki je odgovoril v imenu bolnega moskovskega in vseruskega patriarha Pimena, je nadškof Perko spregovoril o povezanosti Slovencev z Rusi, o ekumenski dejavnosti pri nas in o svojem zadnjem obisku v Rusiji dvanajst let predtem. Nadškof Perko je zaželel, da bi bila prenova Danilovega samostana (do leta 1983 tovarna dežnikov) znamenje prenove ruske pravoslavne Cerkve (E 1988, 138–139). V Kijevu pa je nadškof Perko med mašo v cerkvi sv. Križa globoko pretresen govoril *ex abrupto* o *mysterium crucis* (na pamet o skrivnosti križa) zaradi černobilske tragedije (26. 4. 1986) (10). S tem romanjem v Rusijo je Franc Perko kot beograjski nadškof še posebej povezal katoliške vernike iz Slovenije in zamejstva s katoličani iz beograjske škofije.

Nadškof Franc Perko se je od 25. do 30. marca 1990 pridružil slovenskemu ekumenskemu potovanju po Grčiji in na starodavno goro Atos – potovanje je vodil ljubljanski nadškof Alojzij Šuštar – in se tako srečal z živo grško krščansko resničnostjo (E 1990, 83–85).

Omenimo še, da je bilo pod vodstvom beograjskega nadškofa Franca Perka od 1. do 6. aprila 1991 prvo slovensko ekumensko romanje v Bolgarijo, na katerem se je okrog sto sedemdeset potnikov približalo zgodovinskim znamenitostim in lepotam Bolgarije in bolgarske pravoslavne Cerkve. Po zaslugi nadškofa Perka so se potniki tudi srečali s profesorji pravoslavne teološke fakultete v Sofiji in s predstojniki pravoslavnih samostanov, posebno še gorskega samostana Rila. (E 1991, 174)

Perko je s potovanji in romanji od blizu spoznaval srbsko, rusko, grško in bolgarsko Cerkev, da bi tako že kot profesor, pozneje pa kot nadškof laže živel svojo ekumensko razsežnost učitelja in pastirja.

6. Teden molitve za edinost kristjanov

Čeprav se je za poživitev tedna molitve za edinost kristjanov v Cerkvi na Slovenskem zelo zavzemal Jože Vesenjaki, spiritual bogoslovcev, ki je prvi pripravljali tudi besedila za Teden molitve za cerkveno edinost, je v njem nenehno ustvarjalno sodeloval tudi Franc Perko.

Že prvi ekumenski zbornik *V edinosti*, ki je leta 1970 izšel v Sloveniji, prinaša v rubriki Od Vzhoda do Zahoda poročilo, v katerem je omenjeno, da so v tednu molitve za edinost kristjanov na Teološki fakulteti v Ljubljani organizirali posebna predavanja za študente in izobražence. Ob teološkem profesorju iz Maribora Stan-ku Janežiču in ob pravoslavnem parohu iz Zagreba Jovanu Nikoliću je predaval tudi Franc Perko. (155)

Ekumenski zbornik *V edinosti* (1971) omenja, da je v tednu molitve za cerkveno edinost Franc Perko na Radiu Trst govoril o vprašanjih krščanske edinosti (145). Leta 1978 pa je 13. februarja na ekumenski proslavi v Gorici predaval kot dekan Teološke fakultete o ekumenizmu v svetu, v Jugoslaviji in v Sloveniji (E 1978, 151).

V tednu molitve za krščansko edinost, 21. januarja 1985, je Perko v Mariboru predaval o sv. bratih Cirilu in Metodu (E 1985, 144). Leta 1988 je nadškof Franc Perko v tednu molitve za edinost kristjanov predaval v Ljubljani o ekumenizmu (E 1988, 187). Dve leti pozneje, 19. januarja 1990, je v tednu molitve za cerkveno edinost v Šentvidu nad Ljubljano vodil bogoslužje v bizantinsko-slovanskem obredu in istega dne na Teološki fakulteti predaval o ovirah in perspektivah ekumenizma pri nas. Omenil je, da je zaradi političnih razlogov tudi zastalo sodelovanje med katoliško in pravoslavno Cerkvijo. (E 1990, 98)

Seveda je Franc Perko vse tedne molitve za edinost kristjanov živel zavzeto in imel tudi druga predavanja in srečanja, ki zgoraj niso omenjena, tako kot profesor kakor kot beograjski nadškof.

7. Ekumenski predavatelj in pisec

Perkovi teološki učbeniki in drugi pomembnejši spisi so predstavljeni v posebnem referatu, zato bom tukaj navedel samo razprave in članke, ki jih je objavil v ekumenskem zborniku, katerega sourednik je bil dolga leta, saj prav iz teh člankov najbolj veje njegova ljubezen do ekumenizma.

Že pred prenosom uredništva ekumenskega zbornika *Kraljestvo božje* leta 1970 v Slovenijo lahko najdemo med avtorji člankov in ekumenskimi bogoslužji tudi Franca Perka, predvsem po njegovem doktoratu Filozofija in teologija sv. Cirila in

Metoda. Leta 1963 je Franc Perko v ekumenskem zborniku objavil prvi prispevek: Dr. Franc Grivec, znanstvenik-raziskovalec življenja in delovanja slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda (117–130), leta 1966 razpravi Dogmatična konstitucija Luč narodov (13–42) in Pogled v preteklost in sedanjost srbske pravoslavne cerkve (154–166), v naslednjem, zadnjem letniku, ki je izšel v Italiji, pa Versko stanje v Rusiji ob 50-letnici oktobrske revolucije (1967/68, 118–133).

Po prenosu izdajanja ekumenskega zbornika v Maribor leta 1970 sta ob Stanku Janežiču postala urednika tudi Franc Perko in Jože Vesenj. Že prvo leto izhajanja ekumenskega zbornika v Sloveniji je Franc Perko objavil kvalitetno razpravo Skupnost pri svetih obredih – znak edinosti ali pot k edinosti, izšla je že v prvi številki ekumenskega zbornika *V edinosti* (1970, 56–70). Leta 1972 sta Stanko Janežič in Franc Perko predstavila vzhodne Cerkve v ekumenskem zborniku *V edinosti* (9–89) in tako omogočila Slovencem, ki niso imeli tuje literature ali poznali tujih jezikov, da spoznajo bogastvo vzhodnih Cerkva. Leta 1973 je v ekumenskem zborniku Perko predstavil zgodovinsko ozadje reformacije (8–19), leto pozneje pa svoje predavanje Pomen zakramentov za rast Cerkve (15–25), ki ga je imel na Prvem medfakultetnem ekumenskem simpoziju v Mariboru. Leta 1976 je Perko objavil v ekumenskem zborniku dva članka: Perspektive ekumenizma v prihodnosti (9–22) in predstavitev knjige Kristjani na drugi način Jurija Kolarića iz Zagreba (140–141). Naslednje leto je opisal potovanje po Rusiji avgusta in septembra 1976 in ga naslovil Cerkve na križu (116–126). Leto pozneje sta v ekumenskem zborniku izšla dva članka: Delo za edinost in ekumenizem (19–23) in Evangeličani v Jugoslaviji (24–31). Ekumenski zbornik 1980 prinaša Perkov prispevek Priznanje delu sv. Cirila in Metoda (119–123), ki ob 1100-letnici pisma *Industriae Tuae* papeža Janeza VIII. moravskemu knezu Svetopolku in ob 100-letnici okrožnice *Grande munus* papeža Leona XIII. govori o pomembnem delu sv. bratov in prikazuje njuno apostolsko življenje. V istem ekumenskem zborniku je tudi predstavil sestanek predstavnikov narodnih in pokrajinskih ekumenskih svetov katoliške Cerkve v Rimu, ki je bil od 19. do 24. novembra 1979 in je imel temo Ekumenizem kot pastoralna prioriteta v poslanstvu Cerkve (131–135). Leto pozneje je objavil v ekumenskem zborniku članek Krščanski izvori evropske kulture (12–15) in razmislek Ob Četrtem ekumenskem simpoziju v Ljubljani (78–80). Ekumenski zbornik 1982 je predstavil srečanje srbskega patriarha Germana in ljubljanskega nadškofa dr. Alojzija Šuštarja (7–11), ki se ga je 1. 6. 1982 udeležil skupaj z drugimi pomembnimi predstavniki katoliške Cerkve na Slovenskem tudi prof. dr. Franc Perko, takratni dekan Teološke fakultete v Ljubljani. Perko je v isti številki prispeval članek Anglikansko-katoliški dialog (31–33). Leta 1983 je pisal v ekumenskem zborniku o kitajskih komunistih in religiji (188–190). V ekumenskem zborniku 1984 se je oglasil s tremi prispevki: Ali je edinost kristjanov možna (16), In boste moje priče (30–33) in predstavitev mednarodnega simpozija Znanost in vera, ki je bil v Ljubljani od 10. do 12. maja 1984 (152–159); simpozij sta organizirala Tajništvo za neverujoče pri Svetem sedežu (Paul Poupard) in Slovenska akademija znanosti in umetnosti (Janez Milčinski). V ekumenskem zborniku 1985 se je zahvalil za ekumensko odprtost in sodelovanje evangeličanskemu pastoru Vladimirju Misleju ob upokojitvi, ko se

je pastor poslovil od evangeličanske cerkvene občine v Ljubljani (145). Perko je v ekumenskem zborniku 1987 pripravil dve poročili: Priprava na vsepravoslavni koncil (129–132) in Sprejet drugi dokument katoliško-pravoslavne komisije (133–134). Pred odhodom v Beograd je Franc Perko v intervjuju z naslovom Revolucija ljubezni mora zavzeti vse kristjane našega časa (D 1987, št. 4, 5) izrazil svoje gledanje na ekumenizem. Omenimo še predavanje Oblikovanje novega ozračja medsebojnega zaupanja na Balkanu, ki ga je nadškof Perko imel na Mednarodni konferenci o vlogi verskih skupnosti v mirovnem procesu in pri odpravi posledic na področju nekdanje Jugoslavije; konferenca je potekala v Rogaški Slatini od 19. do 21. septembra 1997, članek pa je objavil v ekumenskem zborniku (1997, 83–88). Ob obhodu iz Beograda je bil v ekumenskem zborniku objavljen prevod pogovora z nadškofom Perkom, ki je drugače izšel v srbski reviji NIN (17. maj 2001): Moj ideal je puščavniško življenje (2001, 63–71). Po vrnitvi iz Beograda je Perko leta 2002 v ekumenskem zborniku objavil predavanje, ki ga je imel v Tinjah na Koroškem, z naslovom Med izobčenjem in spravnim objemom (53–62) in razmišljanje Srbska pravoslavna Cerkev iz slovenske perspektive (242–246).

Iz objavljenih člankov in poročil je razvidno, da je Franc Perko najbolj spremljal teologijo in življenje pravoslavnih Cerkev, predvsem srbske in ruske, čeprav je kot profesor ekumenske teologije dobro poznal tudi reformacijo in protestantizem.

8. Sklep

Ta članek ne želi podrobno popisati vsega ekumenskega delovanja ekumenskega teologa, ekleziologa in beograjskega nadškofa Franca Perka, saj ga predstavlja le v luči ekumenskega zbornika, kljub temu pa je lahko dobro izhodišče za nadaljnje raziskovanje njegovega ekumenskega delovanja. Kljub vsemu v članku lahko zaslu-timo, da se je Perko kot profesor ekumenske teologije na Teološki fakulteti v Ljubljani, predvsem pa kot beograjski katoliški nadškof zaradi vojnih razmer na področju nekdanje Jugoslavije srečeval pri nekaterih kristjanih tudi z usihanjem ekumenizma ali celo krizo. Toda sam je ostal vedno zvest Kristusovi molitvi, »da bi bili vsi eno« (Jn 17,21), in predvsem svojemu Učitelju in Prijatelju Kristusu, ki mu zato tudi ob papeškem imenovanju za beograjskega nadškofa ni mogel reči »ne«. Za škofovsko geslo si je izbral besede apostola Pavla Združeni v Duhu (*Uniti in Spiritu*). Odsev tega gesla je bil tudi njegov škofovski grb: tri reke, ki se stekajo v eno, zlivajo se v trikotnik, ki pomeni troedinega Boga. Sklepamo lahko, da je bila Perkova pastirska služba v Beogradu vrhunec njegovega ekumenskega delovanja.

Kratice

- KB** – *Kraljestvo božje*. 1962–1968 [izhajal enkrat na leto]]. Ekumenski zbornik.
E – *V edinosti*. 1970–2010 [izhajal enkrat na leto]. Ekumenski zbornik.
D – *Družina*. 1963–1965; 1987. Izbrani članki.